

Olekszandr ALEKSZANDROV

UKRAJNA RENDKÍVÜLI HELYZETEK MINISZTERIUMÁNAK EURO-ATLANTI INTEGRÁCIÓS EGYÜTTMŰKÖDÉSE A 2008-AS ÉVBEN

THE EURO-ATLANTIC COOPERATION OF THE EMERGENCY MINISTRY OF UKRAINE IN 2008

A Rendkívüli Helyzetek Minisztériuma (a továbbiakban RHM) biztosítja az állami politika euro-atlanti integrációval kapcsolatos előirányzatainak végrehajtását, valamint Ukrajna csatlakozási készenléti szintjének emelését a „NATO-hoz való csatlakozás Tervének” megfelelően.

Különös figyelmet érdemel az RHM részvétele a nemzetközi gyakorlatokon, a reagálás katasztrófhelyzetekre témakörben, melyeket a NATO a „Partnerség a békéért” Programnak megfelelően szervez.

The Emergency Ministry (EM) is responsible for the implementation of recommendations of the Euro-Atlantic integration and the improvement of Ukraine's readiness for integration according to „NATO Integration Plan.”

The participation of MES in the international exercises connected with the regional situations of catastrophe is very important. Those exercises are organized by NATO according to „Partnership for Peace” program.

A Rendkívüli Helyzetek Minisztériuma biztosítja az állami politika euró-atlanti integrációval kapcsolatos előirányzatainak végrehajtását, valamint Ukrajna csatlakozási készenléti szintjének emelését a „NATO-hoz való csatlakozás tervének” megfelelően az alábbi területeken:

- az Ukrajna és a NATO közötti „Partnerség a békéért” Program keretében az Önálló Program rendezvényeinek lebonyolítása;
- a „NATO-hoz való csatlakozás tervének” keretében az „Ukrajna-NATO célterv” intézkedéseinek végrehajtása;
- az 1997-ben aláírt Memorandumban foglalt, a civil jellegű rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor szükséges tervezések terén történő egyeztetésről szóló tézisek végrehajtása, valamint az ukrán RHM és a NATO közötti készenlét biztosítása katasztrófhelyzetek esetére.

Ukrajna készenléti szintjének emelése céljából 2008. harmadik negyedében a Minisztérium befejezte a csatlakozási munkálatokat a „Memorandumhoz az egyetértésről a civil teherszállításban szükséges intézkedések terén”, melyet 2008. október 6-án, a NATO Központjában V. Sandra, a rendkívüli helyzetek minisztere írt alá.

Az együttműködés a Rendkívüli Helyzetek Minisztériuma és a NATO között a rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor szükséges tervezések terén 1992-ben, a fejlett ipari társadalomban esetleg kialakuló rendkívüli helyzetre való készenlét témakörében rendezett szemináriumokon való részvétellel, illetve azok közös megrendezésével kezdődött.

Az együttműködési folyamat az 1994-es évtől jelentősen elmélyült, amikor is Ukrajna aláírt egy keret-megállapodást, a „Partnerség a békéért” programot, valamint átadta a NATO irányító szerveinek a saját keretegyezményének dokumentációját. Azon tevékenységek, melyeket 1994-től Ukrajna a NATO-val közösen hajtott végre, tervszerű jelleget öltöttek.

Napjainkban az együttműködés az RHM és a NATO között az alábbi jogi-normatív dokumentumok alapján fejlődik:

- „Partnerség a békéért” program (aláírva 1994. január 10-én);
- Ukrajna és a NATO közötti Együttműködés önálló programja;

- Alapokmány Ukrajna és az Észak-atlanti Szövetség különleges együttműködéséről (aláírva 1997. július 9-én);
- Memorandum az ukrán Rendkívüli Helyzetek Minisztériuma és a NATO között a civil jellegű rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor szükséges tervezések terén való egyetértésről, valamint a katasztrófahelyzetekre való készenlétről (aláírva 1997. december 16-án).

A Memorandum tételeinek végrehajtása érdekében létrehoztak egy Ukrajna–NATO Közös Végrehajtó Csoportot (KVCs) a civil jellegű rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor szükséges tervezések területére, melynek alapvető feladata — közös érdekek alapján — a közös tevékenységek tervezése és koordinálása.

Ma az Euró-atlanti Partnerségi Tanács tagországai között Ukrajna elismerten egyike a legjobbaknak a civil jellegű rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor szükséges tervezések területén történő együttműködésben. A Szövetséggel az említett területen történő együttműködés lehetőséget biztosít országunknak, hogy technikai és metodikai segítséget kapjunk, felkészítsük a különleges összetételű polgári védelmi erőket, felhasználjuk a NATO-tagországok, valamint a partner-országok tapasztalatait a rendkívüli helyzetekre való készségi szintünk emelésére, valamint a normatív-jogi bázisunk továbbfejlesztésére a lakosság és területeink védelme terén.

Napjaink jelentős sikerének minősül a rendezett együttműködés a NATO illetékes Igazgatóságának vezetőivel — a civil jellegű rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor — szükséges tervezések területén, valamint az RHM képviselőinek a NATO nyolc bizottságában való részvétele (Ipari Tervező Bizottság, Egyesített Orvosi Bizottság, Tengeri Szállítást Tervező Bizottság, Polgári Védelmi Tervező Bizottság, Polgári Hírközlést Tervező Bizottság, Polgári Repülést Tervező Bizottság, Élelmiszeripart és Mezőgazdaságot Tervező Bizottság, Belső Szárazföldi Szállítást Szervező Bizottság).

Az RHM képviselői állandó jelleggel részt vesznek a NATO fenti bizottságainak ülésein, elméleti és gyakorlati képzéseiben, ami pozitívan hat a professzionalizmus modern szinten tartására, valamint a Minisztérium szakértőinek valamint a mentőcsapatoknak a szükséges tapasztalatok megszerzésére.

2008. első három negyedéve alatt a NATO bizottságainak nyolc ülésén összesen tíz fő vett részt a civil jellegű rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor szükséges tervezések területén, ezek az alábbiak:

- a NATO Bizottságának ülése a polgári védelem kérdéskörében, 2008. február 28-29, Brüsszel;
- a NATO Bizottságának ülése a polgári repülés tervezésének kérdéskörében 2008. március 11-14, Brüsszel;
- a NATO Ipari Tervező Bizottságának ülése 2008. március 17-18., Brüsszel;
- a NATO Polgári Hírközlést Tervező Bizottságának ülése 2008. április 9-10., Brüsszel;
- a NATO Egyesített Orvosi Bizottságának ülése 2008. április 23-24., Bulgária, Szófia;
- a NATO Élelmiszeripart és Mezőgazdaságot Tervező Bizottságának ülése 2008. május 21-23., Brüsszel;
- a NATO Polgári Védelmi Tervező Bizottsága a civil jellegű rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor szükséges tervezések területén, 2008. május 28., Brüsszel;
- a NATO Polgári Védelmi Tervező Bizottságának szemináriuma, 2008. október 1-3., Horvátország, Sibenik;
- a NATO Polgári Repülést Tervező Bizottságának ülése 2008. október 9-10., Törökország, Antalya.

Rendezetté és hatékonná vált az együttműködés az RHM és a NATO Euro-atlanti Koordinációs Központja (a továbbiakban: a NATO Koordinációs Központja) között, a katasztrófákra történő reagálás terén, amely a NATO illetve a partner-országok közötti információcsere valamint koordináció legfontosabb szerve az euro-atlanti térségben bekövetkező katasztrófákra történő reagálás során.

A NATO Koordinációs Központjában 2007 februárjától 2008 októberéig az RHM képviselője szolgálati feladatokat látott el, ami jelentős befektetés volt Ukrajna részéről a „Partnerség a békéért” program keretében működő Önálló Együttműködési Programba.

Amennyiben az Euro-atlanti Partnerségi Tanács tagországainak valamelyikében rendkívüli helyzet alakul ki, a NATO Koordinációs Központja soron kívül tájékoztatja a többi tagországot, felsorolva, hogy mire van szükség, és egyéb intézkedéseket hajt végre, amelyek a kárt szenvedett ország megsegítésére irányulnak. Így nyújtottak se-

gítséget Ukrajnának az Észak-atlanti Szövetség tagországai a NATO Koordinációs Központjának és a Szövetség más szervezeteinek közvetítésével az észak-ukrajnai Uda illetve Donyec folyók áradásakor, valamint az 1998-as, a 2001-es kárpátaljai árvizekkor, továbbá 2002-ben, a katonai repülőgép-szerencsétlenség bekövetkeztekor, stb. Különös figyelmet érdemel az RHM részvétele a katasztrófhelyzetekre reagáló nemzetközi gyakorlatokon, melyeket a NATO a „Partnerség a békéért” programnak megfelelően szervez.

A 2000-es évtől kezdődően a Minisztérium a NATO öt teljes körű nemzetközi gyakorlatán erők és speciális technika bevonásával vett részt.

2008-ban az RHM részt vett az „USIMA 2008” közös nemzetközi szárazföldi gyakorlaton, a rendkívüli helyzetek következményeinek felszámolása témakörében, melyet Finnországban, 2008. június 1-5. között tartottak. A gyakorlatba bevonták az RHM 40 főből álló mentőcsapatát továbbá egy műszaki egységet, amely egy kutató-mentő csapatból, felderítő egységből és mobil kórházi egységből állt. A fenti gyakorlaton való részvétel lehetőséget biztosított az ukrán szakértők és mentőcsapatok professzionalizmusa szintjének emelésére többnemzeti műveletek keretében, természeti és technogén jellegű rendkívüli helyzetek következményeinek felszámolása terén.

A Minisztérium ugyanúgy részt vett az alábbi közös NATO-gyakorlatokon:

- a NATO „Amber Fog” elnevezésű, első és záró nemzetközi konferenciái a parancsnoki-törzsvezetési gyakorlat előkészítése céljából, amelyeket 2008. november 13-14. között rendeztek meg a NATO Központjában, Brüsszelben;
- „SMH 08” elnevezésű polgári-katonai harcászati gyakorlat a krízishelyzetek kezelésének témakörében, amelyen a Rendkívüli Helyzetek Minisztériuma Ukrajna Nemzetbiztonsági Tanácsával, Külügyminisztériumával és kormányának egyéb központi szerveivel közösen vett részt, 2008. április 16-22-ig.

A Minisztérium aktívan résztvevője a „NATO-hoz való csatlakozási terv” keretében működő „Ukrajna-NATO célterv” intézkedései végrehajtásának.

2008-ban a Minisztériumnak 21 intézkedést kellett végrehajtania, amelyek közül kilencben az RHM a vezető, 12-ben pedig társszerveként működött közre.

Ukrajna és a NATO közötti együttműködés normatív-jogi bázisa kiterjesztésének keretében a Minisztérium 2008. első három negyedéve alatt olyan belföldi befejező munkálatokban vett részt, melyek szükségesek voltak Ukrajna csatlakozásához a NATO „Memorandumához az egyetértésről a polgári nemzetközi teherszállításban szükséges intézkedések terén”.

A „Memorandumot az egyetértésről a polgári nemzetközi teherszállításban szükséges intézkedések terén” V. Sandra, a Rendkívüli Helyzetek Minisztériumának minisztere, egyben a lakosságnak a bekövetkezett csernobili katasztrófa következményeitől való védelméért felelős személy írta alá, 2008. október 6-án, a NATO Központjában tett látogatása során.

A NATO mellett működő Ukrán Misszióban folyik a RHM képviselőjének akkreditációja és gyakorlati képzése a Misszió első titkári posztjára, amellelt, hogy hasonló felelősséggel ruházzák fel Ukrajnának az EU mellett működő Állandó Képviselőtét, a megbízható kapcsolat fenntartása érdekében az RHM kompetenciájába tartozó területeken.

A „Memorandum a polgári jellegű rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor szükséges tervezések terén való egyetértésről, valamint a katasztrófhelyzetekre való készenlétről a NATO és az ukrán RHM között” (aláírva 1997-ben) című dokumentum értelmében a Minisztérium látta el a humanitárius segélyek szállításának koordinációját azon országok esetében, ahol természeti katasztrófa történt — többek között NATO-partnerországok esetében is — mint például a TadzsiK Köztársaság (2008 márciusa), a Moldovai Köztársaság (2008 áprilisa), a Grúz Köztársaság (2008 augusztusa). Szintúgy 2008 májusában a Minisztérium biztosította a humanitárius segélyt az Afgán Köztársaságnak, ami az RHM hozzájárulása volt a NATO-val közös művelethez.

Az egységes segélyhívószám (a 112-es rendszer) bevezetésének keretében, a Minisztérium a 2008-as év folyamán elvégezte a szükséges normatív-jogi alapok előkészítését. 2008. május 28-án Ukrajna Miniszterelnöki Hivatala kiadta a 770. számú rendeletét „Egy hivatalok közötti munkacsoport létrehozásáról, az egységes 112-es tele-

fonos hívórendszer létrehozására és bevezetésére a rendkívüli segítségnyújtás érdekében a lakosság részére”, ami lehetőséget adott a 112-es rendszer számítástechnikai-műszaki rendszerének gyakorlati bevezetésére egész Ukrajna területén. Az RHM szervezeti alegységeire alapozva Harkovban a 112-es hívószám 2005 decemberétől működik, Lvovban pedig 2007 októberétől. Kijevben 2007 végén elkezdték a 112-es rendszerrel kapcsolatosan egy projekt végrehajtását a megfelelő modern berendezések igénybevételével.

A 2009-2013-as évekre, az „Állami célterv” keretében a polgári védelmi rendszer fejlesztésének kidolgozásakor a Minisztérium kidolgozta, majd a kormányúléseken elfogadták a Miniszterelnöki Hivatal 2008. augusztus 20-án kelt, 1156. számú Rendeletét „Az állami célterv koncepciójának elfogadásáról az országos polgári védelem fejlesztése területén, a 2009-2013-as években” (a továbbiakban: Koncepció). A Koncepció alapján kidolgozásra, majd továbbításra került a központi végrehajtó szerveknek, a Krím Autonóm Köztársaság Miniszterelnöki Hivatalának, megyei és városi közigazgatási hivataloknak a törvénytervezet „Az állami célterv koncepciójának elfogadásáról az országos polgári védelem fejlesztése területén, a 2009-2013-as években”.

A NATO-tagállamoknak a rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor az orvosi reagálás megszervezésének területén szerzett tapasztalatai tanulmányozását segítette elő a 2008 szeptemberében Kijevben megrendezett „Raf and Rady 2008” elnevezésű nemzetközi parancsnoki-törzsvezetési gyakorlat. Az említett gyakorlatot a RHM az Egyesült Államok Kalifornia államának Nemzetőrségével közösen szervezte, GUAM- és NATO-tagállamok részvételével. A gyakorlat alatt kidolgozták az ukrán és amerikai orvosi alegységeknek, továbbá Ukrajna központi és városi végrehajtó szervezeteinek a madárinfluenza fellángolása következtében kialakult rendkívüli helyzet lakosságra gyakorolt hatásának felszámolásakor, a segítségnyújtás során közösen végrehajtandó feladatait.

„A Melitopol járásban, Novobogdanovka községben, a 275-ös számú tüzérségi lőszerraktár területén bekövetkezett rendkívüli esemény következményeinek felszámolásáról szóló program a 2006-2008 évekre” keretében a Minisztérium által — a 2008. szeptember végi állapotot figyelembe véve — a bázis 113 hektáros területének mélységi (1 m-ig) mentesítése történt meg; ellenőrzött robbantás útján megsemmisítettek 32 000 tonna lőszert. A 2008-as évben a befejezték a lőszer megsemmisítési, valamint a 275-ös számú tüzérségi rakéta- és lőszerraktár területének mentesítési munkálatait.

A Minisztérium álláspontja szerint a NATO és az RHM közötti együttműködés jelentős alkotóeleme az oktatás valamint a szakmai felkészítés. A Minisztérium képviselői évente vesznek részt NATO-továbbképzéseken, polgári védelmi tervezés, polgári-katonai együttműködés, valamint idegen nyelvű képzéseken.

A fenti továbbképzéseket a Svéd Mentőcsapatok Ügynöksége szervezi; a Szlovén Köztársaság Védelmi Minisztériumának Nyelvi Központja szervez továbbképzéseket az angol nyelv oktatásának terén.

2008. első három negyedéve alatt az RHM képviselői — összesen három fő — két oktató kurzuson vett részt:

- nemzetközi kutató-mentő műveletek, 2008. április 7-19., Svéd Királyság, Skyovde, két fő;
- információs menedzsment a kialakult rendkívüli helyzetre történő nemzetközi reagálás idején, 2008. szeptember 9-16., Svéd Királyság, Sando, egy fő.

Rendkívüli helyzet kialakulásakor a tervezésnek az együttműködés gyakorlati területeire kell irányulnia, melyek között a leglényegesebbek: polgári védelem, távközlés, a légi-, tengeri és szárazföldi szállítás megszervezése, a természeti katasztrófa áldozatainak orvosi ellátása, valamint a NATO-tagországok és partnerországok által ezen a területen az elmúlt években feldolgozott tapasztalatok tanulmányozása és alkalmazása.

Kulcsszavak: Ukrajna, Rendkívüli helyzetek Minisztériuma, euro-atlanti együttműködés

Keywords: Ukraine, Emergency Ministry of Ukraine, Euro-Atlantic cooperation

FELHASZNÁLT IRODALOM

Alapokmány Ukrajna és az Észak-atlanti Szövetség különleges együttműködéséről

Az állami célterv koncepciójának elfogadásáról az országos polgári védelem fejlesztése területén, a 2009-2013-as években törvénytervezet

Memorandum a polgári jellegű rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor szükséges tervezések terén való egyetértésről, valamint a katasztrófahelyzetekre való készenlétről a NATO és az ukrán RHM között

Memorandum az egyetértésről a polgári nemzetközi teherszállításban szükséges intézkedések terén

Memorandum az ukrán Rendkívüli Helyzetek Minisztériuma és a NATO között a civil jellegű rendkívüli helyzetek bekövetkeztekor szükséges tervezések terén való egyetértésről, valamint a katasztrófahelyzetekre való készenlétről

Memorandumhoz az egyetértésről a civil teherszállításban szükséges intézkedések terén

Ukrajna Miniszterelnöki Hivatalának 1156. számú Rendelete „Az állami célterv koncepciójának elfogadásáról az országos polgári védelem fejlesztése területén, a 2009-2013-as években”

Ukrajna Miniszterelnöki Hivatalának 770. számú rendelete „Egy hivatalok közötti munkacsoport létrehozásáról, az egységes 112-es telefonos hívórendszer létrehozására és bevezetésére a rendkívüli segítségnyújtás érdekében a lakosság részére”,